

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України

про внесення змін та доповнень до Закону України «Про ринок електричної енергії» щодо заходів з посилення енергетичної незалежності України

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

За ініціативою народних депутатів України Геруса А.М., Брагара Є.В., Заблоцького М.Б. та інших на розгляд Верховної Ради України внесений проект Закону України про внесення змін та доповнень до деяких законів України щодо заходів з посилення енергетичної незалежності України (реєстраційний № 5208 від 04.03.2021 р.).

Метою цього законопроекту є введення спеціальних мит на відповідні поставки дизелю, скрапленого газу, бензинів, різних марок вугілля. Також передбачається надати повноваження Регулятору обмежувати або забороняти імпорт електроенергії із країни-агресора.

Однак, авторами законопроекту не були враховані:

1) той факт, що запропоновані норми не забороняють імпорт російської електричної енергії, адже дозволяється транзит російської електричної енергії через територію Республіки Білорусь та імпорт електричної енергії з Республіки Білорусь, яка була вироблена з російського газу та продана на територію України за демпінговими цінами;

2) ситуація в енергосистемі України, адже фактично забороняється імпорт вугілля антрацитової групи до Луганської ТЕС, яка забезпечує світлом та теплом частину території Луганської області. При цьому єдиним каналом постачання вугілля на Луганську ТЕС є залізнична колія з Російської Федерації;

3) відсутність фактичної заборони демпінгованого імпорту електричної енергії з Російської Федерації та Республіки Білорусь, що не припиняє нарощування збитків українськими електростанціями, та зрештою призведе до зупинення таких електростанцій і звільнення енергетиків, а отже, як наслідок, неодмінно спровокує соціально-економічну кризу. Російські та білоруські компанії укладають прямі двосторонні договори з українськими споживачами - енергоємними підприємствами, що автоматично витісняє з ринку українські державні компанії-виробники електричної енергії. Так, наприклад, ДП НАЕК «Енергоатом» за результатами 2020 року отримало рекордні збитки — майже 5 млрд гривень, що стало прямим результатом російського імпорту взимку і навесні 2020 року;

4) через постійно зростаючий імпорт електричної енергії, РФ та РБ отримують дієвий аргумент для тиску на Україну в політичних перемовинах, унаслідок залежності від такого постачання електроенергії. Також це обумовлено тим, що 90% енергосистеми України не синхронізовано з ЄС, а отже постачання електроенергії у Україну (крім Бурштинського

енергоострову) з ЄС або будь-яка інша диверсифікація (по аналогії з газом) будуть неможливими. Україна знову потрапить в енергетичну залежність від РФ (як це відбувалося до 2014 року з постачанням газу).

Також авторами законопроекту не враховано, що енергетична незалежність залежить від надійного та сталого функціонування об'єднаної енергетичної системи України та її окремих частин.

Наразі Об'єднана енергетична система України технологічно пов'язана та працює паралельно з енергетичними системами Російської федерації, Республіки Білорусь та Республіки Молдова. Енергосистеми зазначених країн працюють у спільному режимі роботи, частота в мережі однакова, фактичне регулювання об'єднаної системи здійснює Російська Федерація як власник найбільших генеруючих потужностей.

28 червня 2017 року була підписана «Угода про умови майбутнього об'єднання енергосистем України та Молдови з енергосистемою континентальної Європи» відповідно до якої має відбутися інтеграція української енергосистеми із зоною континентальної Європи ENTSO-E в режимі експлуатації.

Інтеграція української енергосистеми із зоною континентальної Європи ENTSO-E передбачає виконання Україною організаційних та технічних заходів, основне завдання яких – забезпечення необхідного рівня операційної безпеки енергоб'єднання ENTSO-E.

Угода про умови майбутнього приєднання української енергетичної системи до ENTSO-E містить перелік зобов'язань української сторони, кінцеві строки та терміни виконання заходів (заходи повинні бути виконані до 2022 р.) та механізми контролю з боку ENTSO-E.

Інтеграція ОЕС України з ENTSO-E забезпечить:

- посилення надійності та стійкості енергосистеми України за рахунок модернізації енергооб'єктів відповідно до європейських стандартів та зведе до мінімуму залежність роботи від постачання вугілля на теплові блоки України;
- диверсифікацію джерел енергії та прозорі умови надання аварійної взаємодопомоги на зрозумілих комерційній та конкурентній основах;
- впровадження ринку допоміжних послуг (регулювання частоти, підтримання параметрів надійності та якості електричної енергії);
- демонополізацію внутрішнього ринку електроенергії за рахунок конкуренції, що принесе з собою членство в ENTSO-E;
- можливість зростання торгівлі електроенергією у 4 рази — до 18-20 млрд кВт·год/рік.

Інтеграція ОЕС України до загальноєвропейської енергосистеми ENTSO-E — одна з ключових стратегічних цілей України, що передбачена Угодою про Асоціацію між Україною та ЄС.

Це важлива складова енергетичної безпеки України, адже синхронна робота енергосистеми України з енергооб'єднанням ENTSO-E підвищить надійність та стійкість роботи ОЕС України, розширить можливості обміну електроенергією між суміжними країнами, посилить конкуренцію на внутрішньому ринку та створить можливості для роботи на енергетичному ринку Європи.

Крім того, об'єднання ринків з іншими країнами, які входять до ENTSO-E, дозволить суттєво знизить вартість електричної енергії.

Натомість, ураховуючи вищенаведене, прийняття проекту закону № 5208 від 05.03.2021 у запропонованій основній редакції не вирішить проблемні питання щодо забезпечення посилення енергетичної незалежності.

У зв'язку з цим, на розгляд Верховної Ради України пропонується альтернативний проект Закону України «Про внесення змін та доповнень до Закону України «Про ринок електричної енергії» щодо заходів з посилення енергетичної незалежності України».

Цей альтернативний законопроект покликаний посилити енергетичну незалежність України шляхом забезпечення умов для інтеграції української енергосистеми із зоною континентальної Європи ENTSO-E, у тому числі передбачити конкретні строки та заходи для цього.

2. Мета і шляхи її досягнення

Мета законопроекту – забезпечення приєднання української енергетичної системи до енергосистеми континентальної Європи ENTSO-E та забезпечення посилення енергетичної незалежності.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроекту

Законопроектом пропонується внесення змін та доповнень до Закону України «Про ринок електричної енергії».

Законопроектом запроваджується і передбачається:

- визначення термінів «комерційний переток» та «технологічний переток» електричної енергії;
- встановлення обмеження щодо доступу до пропускної спроможності міждержавних перетинів з метою здійснення комерційного перетоку електричної енергії з Республікою Білорусь та Російською Федерацією;
- дозвіл на період переходу ОЕС України на паралельну роботу із зоною континентальної Європи здійснювати *технологічні* перетоки електричної енергії з енергосистемами Республіки Білорусь та Російської Федерації
- подовження повноважень Регулятора щодо обмеження доступної пропускної спроможності, що розподіляється на добових та місячних аукціонах, та анулювання результатів річних аукціонів щодо міждержавних перетинів з Республікою Білорусь та Російською Федерацією;

- встановлення чітких строків інтеграції ОЕС України із зоною континентальної Європи ENTSO-E;
- встановлення обов'язку для Кабінету Міністрів України разом з Антимонопольним комітетом та Міжвідомчою комісією з міжнародної торгівлі — у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом розглянути питання запровадження спеціальних заходів щодо імпорту в Україну товарів з держав, що не є членами (сторонами) Європейського Союзу або Енергетичного Співтовариства.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

У зазначеній сфері правового регулювання діють закони України «Про ринок електричної енергії», «Про зовнішньоекономічну діяльність» та «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Прийняття цього Закону не потребуватиме додаткових видатків із Державного бюджету України.

6. Прогнозовані соціально-економічні та інші наслідки прийняття законопроекту

Прийняття цього законопроекту забезпечить умови для інтеграції української енергосистеми із зоною континентальної Європи ENTSO-E, забезпечить ринкові умови імпорту електричної енергії, розвиток бізнесу та посилить енергетичну незалежність України.

Народний депутат України

Кучеренко О.Ю.
(посвідчення № 179)

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: КУЧЕРЕНКО ОЛЕКСІЙ ЮРІЙОВИЧ
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000E3FC2E002F5E9401
Дійсний до: 10.06.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 179д/1-2021/104062 від 24.03.2021

449928